

Fejes Erzsébet

## A magyar nyelv tanulásának motivációi Ljubljánában

Szlovénia kétmillió lakosságának 90%-a szlovén nemzetiségű, a többi olasz és magyar. Az 1981. évi népszámlálás 9496 magyart mutatott ki, akik főleg Muraszombat-Lendva térségében élnek. Az ország fővárosában néhány magyar család lakik, régen idetelepültek, és nyelvüket, szokásaikat már-már elfelejtőben vannak. Kik azok mégis, akik Ljubljánában magyarul tanulnak és miért teszik? Az egyetemen több mint tíz éve működő magyar lektorátuson az elmúlt évben huszonzárman tanultak, elsősorban őket kérdezve gyűjtöttem össze a magyar nyelv tanulásának motivációit. Az objektív és szubjektív okok kb. azonos mértékben fordulnak elő. A szlovén alkotmány többek között kimondja: „... azokon a területeken, amelyeken az olasz és magyar nemzetiségű tagjai is élnek, az olasz, illetve a magyar nyelv egyenjogú a szlovén nyelvvel.” Ezt az egyenjogúságot mutatja, hogy a személyi igazolványok kétnyelvűek, az anyakönyvi bejegyzés szigorúan az anyanyelv szórendjében történik, a nemzetiségileg vegyes területeken a feliratok kétnyelvűek. Azokat a munkahelyeket, ahol rendszeresen kapcsolatba kerülnek magyar nemzetiségű polgárokkal, csak olyanok foglalkozhatják el, akik ismerik a magyar nyelvet is. Ezt az elismerésre méltó határozatot éppen a kétnyelvű káderek hiánya miatt nehéz végrehajtani. Képzésükben a Maribori Egyetem mellett a Ljubljánai Egyetem is szerepet vállal. A nyelv tanításán túl lehetőséget nyújt a nyelvvizsga megszerzésére is. A friss diplomásoknak Szlovéniában is nehéz elhelyezkedni, ezért a diákok – akár tanárok, orvosok, gyógyszerészek lesznek – vállalják a nyelvtanulás nehézségeit. Tapasztalataim szerint nekik kb. két év kell arra, hogy az eligazodáshoz szükséges nyelvismeretet megszerezzék. Kétségkívül ez az objektív ok a motivációk között az első helyen van. Második helyen a magyar nyelv már korábbi bizonyos szintű ismerete áll. Főleg a Mura menti nemzetiségi területekről Ljubljánába került diákok nevezték meg ezt a motivációt. Ehhez szorosan kapcsolódik a harmadik ok, hogy kötelesek választani második idegen nyelvet, és hiszik – néha okkal, sokszor ok nélkül –, hogy az otthonról hozott „nyelvismeret” könnyebben fejleszthető, és így nagyobb esélyük van arra, hogy eljussanak a nyelvvizsgáig. Bizonyos szakokon pl. néprajzon, történelmen és németen a választható nyelvek között az első helyen a magyar áll. Természetesen ez is befolyásolja a ljubljánai diákok maganyelv-tanulását. Bizonyos mértékig még objektív, de már szubjektív ok is a két ország közelsége. A jó szomszédság, a két nép közötti kapcsolatok további építése – akár gazdasági, akár kulturális téren – elengedhetetlen, ennek pedig eszköze a nyelv. Az ehhez kötődő szubjektív

okok közé sorolom az egyéni ambíciókat: pl. a két nép közös történelmi múltjának kutatását, néprajzának leírását, irodalmának megismerését és megismertetését. Fordítói és tolmácsi pályára készülők élethivatásuk előiskolájaként járnak magyar órára és tesznek állami nyelvvizsgát. Szubjektív okok között a családi kapcsolatok jelentenek erős motivációt. Magyar, félig magyar szülők gyermekei nem akarják elfelejteni a „gyökereket”, és a lektorátuson folyó nyelvórák erre is lehetőséget adnak országismeret, magyar irodalom, történelem, néprajz, filmtörténet köréből tematikus foglalkozásokkal. Az egyetemi évek a párválasztás évei is. Nem ritka a szlovén-magyar vegyesházasság. A fiatalok „egymásért” tanulnak, és azért, hogy majd gyermekeikkel mind a két nyelven képesek legyenek kommunikálni. „Lám milyen sokféle nyelv van a világon, de egy sem érthetetlen. De ha nem ismerem a szó jelentését, idegen maradok a beszélőnek, és a beszélő is idegen nekem.” (Pál apostol 1. levele a Korintusiaknak.) A Biblia régi szép mondatai az idegen nyelvek tanulásának igen fontos feladatára figyelmeztetnek, az emberi kapcsolatok javítására. Napjainkban egy olyan országban, ahol „életközeli” a háború, ennek óriási jelentősége van. A nyelv közelebb hozza az embert az emberhez, képesek leszünk egymásra jobban figyelni, s talán ki tudjuk magunkból vetni a közömbösséget. A tanítás a tanártól (lektortól) jó felkészültséget, nagyfokú emberismeretet, pedagógiai jártasságot kíván. A diákok fiatalon is bölcssek! Csak ezzel magyarázható, hogy a szubjektív okok között mindenki jelöli a tanár személyiségét. Ám ennek kibontása, részletezése már egy másik cikk témája lehet.